

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1892, kl. 5 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om tillägg dels till § 70 i såväl förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 som förordningen om kommunalstyrelse i stad samma dag, dels ock till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862.

Enligt § 70 i förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, sådan denna paragraf lyder genom kongl. kungörelsen den 29 juni 1866, skall öfver de skattskyldige, som sina kommunalutskyl-der vid uppborädsstämma ej betalt och för hvilka kommunalstämman ej beviljat afskrifning, af kommunalnämnden upprättas restlängd, som inom två månader efter uppborädsstämmans afslutande till kronofogden i orten öfverlemnas, och åligger kronofogden att de resterande utskyl-derna i vederbörlig ordning indrifva och till nämnden redovisa. Vid indrifvandet af dessa medel eger *kronofogden* att såsom uppborädsprovision jemväl uttaga hos den restskyldige 3 procent af det resterande beloppet.

Samma paragraf i förordningen om kommunalstyrelse i stad har enligt kongl. kungörelsen den 8 september 1868 följande lydelse:

»Efter slutad uppborädsstämma ingifver drätselkammaren till magistraten berättelse, huru uppboräden utfallit, och fogar dervid restlängd öfver oguldna stadsutskyl-der.

Magistraten låter de oguldne utskyl-derne i laga ordning uttaga

och till drätselkammaren aflemna. Vid indrifvandet af sådana medel må derutöfver hos den restskyldige uttagas tre procent af det resterande beloppet.»

§ 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862 lyder för närvarande:

»Mom. 1. För uppbörden af församlingens afgifter till presterskapet eger den utse en eller flera personer, hvilka, mot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till presterskapet aflemna och redovisa dessa afgifter.

Mom. 2. Uppbörden af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, verkställes senast den 1 oktober, men af de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar att utgå efter medelmarkegång, senast den 1 mars; kommande å alla, som inom utsatt tid sina afgifter icke inbetalt, restlängd att genast upprättas, å kyrkostämma granskas och, sedan den blifvit godkänd, tillställas vederbörande kronofogde på landet eller underexekutor i stad, hvilka lemna omedelbar handräckning till resternas indrifvande.»

Med dessa stadganden må jemföras *dels* § 12 i förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878, så lydande:

»För indrifning af kronoutskylder, de för särskilda inrättningar eller ändamål bestämda afgifter, hvilka enligt gifna stadganden skola af kronofogde eller städernas uppbördsmän uppbäras och redovisas, kommunalutskylder eller församlings afgifter till presterskapet njute ej kronofogde, stadsfogde eller magistrat annan ersättning än den andel i stämmoböter eller andra afgifter för underlåten liqvid, som kan vara medgifven.

Vid utmätning för annan afgift, som i denna förordning afses, eger utmätningförrättaren att hos den, som undergår utmätningen, uttaga enahanda ersättning, som för utmätningförrättningar i enskilda mål är stadgad.»

dels och föreskriften i stadgan angående fjerdingmän den 1 juni 1850 § 6 mom. 4, sådan nämnda paragraf lyder enligt kongl. kungörelsen den 19 maj 1876, att det åligger fjerdingman, när han derom anlitas, att biträda kronans uppbördsmän vid indrifning af oliqviderade kommunalutskylder mot rättighet att åtnjuta hälften af den uppbördsmannen medgifna uppbördsprovision å sålunda indrifna medel.

Till lagutskottets handläggning har nu Andra Kammaren hänvisat fyra särskilda, inom nämnda kammare väckta motioner, n:is 51, 52, 36 och 73, af hvilka de båda förra, afgifna af herr *Anders Olsson* i Orna-kärr, afse fullständigande, den ena af bestämmelserna i ofvan anförda § 70 i förordningen om kommunalstyrelse på landet rörande fördelning af den vederbörande vid indrifning af resterande kommunalutskylder tillkommande provision och den andra af motsvarande bestämmelser i förordningen om kommunalstyrelse i stad, samt de båda sistnämnda motionerna, af hvilka den med n:o 36 betecknade afgifvits af herr *A. G. Jönsson* i Mårarp och motionen n:o 73 af herr *Carl Hj. Wittsell*, åsyfta förhållandena vid indrifning af församlings afgifter till presterskapet, sådana dessa förhållanden ordnats genom bestämmelserna i ofvan citerade 11 § i förordningen den 11 juli 1862.

I motionen n:o 51 erinrar sålunda efter en redogörelse för gällande föreskrifter i ämnet herr *Anders Olsson*, att tydlig bestämmelse saknades, huruvida i de fall, då kronofogde uppdroge åt länsman att verkställa indrifning af oguldna kommunalutskylder eller i afseende å till andra orter bortflyttade skattskyldiga personer för dem påförda utskylders utfående hos vederbörande myndigheter påkallade handräckning, kronofogde skall vara berättigad att ensam tillgodonjuta provisionen, eller densamma i sin helhet eller till någon del skall tillfalla de personer, som verkställa indrifningen.

I förevarande afseende hade vid olika tillfällen tvistigheter förekommit emellan vederbörande tjänstemän, vid hvilkas afgörande skiljaktiga meningar gjort sig gällande. Till upplysning härom meddelar motionären två rättsfall, för hvilka redogörelse jemväl lemnas i två vid motionen aftryckta bilagor. I det ena af de båda fallen, anmärkt under »bil. 2», hade länsman, som efter uppdrag af kronofogde indrifvit kommunalutskylder, förklarats berättigad att tillgodonjuta den kronofogden i lag tillerkända provision. I det andra, under »bil. 1» anförda fallet, hade i tvist emellan kronofogde och stadsfogde om bättre rätt till provision å genom stadsfogde handräckningsvis indrifna kommunalutskylder den förstnämnde förklarats berättigad att ensam tillgodonjuta provisionen å samma utskylder.

Enligt motionärens förmenande vore nu ett förtydligande af de i förevarande ämne gällande föreskrifter af behof påkalladt, och motionären ville i sådant syfte fästa uppmärksamhet på innehållet af 6 § uti kongl. kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsedighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886, enligt hvilken paragraf ersättningen för indrifning af dessa afgifter skulle, i de

fall, då indrifningen icke verkställdes af kronofogden, lika fördelas emellan kronofogden och den, som verkställde indrifningen. Denna bestämmelse syntes lämpligen kunna läggas till grund för ett förändradt stadgande beträffande fördelning äfven af provision för indrifning af kommunalutskylder. Då likväl billigheten torde kräfva, att i de fall, då kronofogde till utmättningsman för uttagande af oguldna kommunalutskylder satt underlydande kronolänsman, äfven denne berättigades tillgodonjuta provision, men det tillika borde tagas i öfvervägande, att kronofogden i alla hänseenden vore ansvarig för medlens indrifning och redovisning, hvarför också någon del af den ersättning för besväret härmed, som i form af provision utginge, borde i hvarje fall tillkomma kronofogden, ville motionären föreslå, att till § 70 af ifrågavarande förordning den 21 mars 1862 fogades ett tillägg af ungefärligen följande lydelse:

Denna provision skall, i de fall då indrifningen icke verkställs af kronofogden, lika fördelas emellan kronofogden och den, som verkställer indrifningen; dock att, der kronofogden sätter länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är, till utmättningsman, denne tager hälften af kronofogdens andel.

I fråga om rättighet för fjerdingsman att af kommunalutskylder, som genom fjerdingsman indrifvas, tillgodonjuta viss andel af uppboråsprovisionen, gälle hvad derom särskildt är stadgadt.

I motionen n:o 52 erinrar samme motionär, hurusom de 3 procent af restbeloppet, hvilka enligt § 70 i förordningen om kommunalstyrelse i *stad* må vid detsammas indrifvande derutöfver uttagas hos den restskyldige, disponeras på olika sätt af städernas styrelser, i det att de antingen ingå till stadskassan eller också anslås att utgå såsom ersättning till den eller de stadens tjenstemän, som verkställa indrifningen.

Deraf hade ansetts följa, att äfven för sådana personer, hvilka från stad utflytta till annan ort, utan att hafva erlagt sina utskylder, stadsmyndigheten, då den påkallat handräckning hos vederbörande i de bortflyttades nya vistelseort, för att utfå dem påförda utskylder, infor drat jemte utskylderna äfven de 3 procent derutöfver, som den restskyldige författningsenligt skolat erlægga. Denna åtgärd, såvidt derunder innefattades anspråk jemväl på förhöjningen, har emellertid funnits vara än riktig och än stridande emot författningens innehåll och ordförstånd.

Härefter lemnar motionären en redogörelse för två rättsfall, deraf

det ena finnes refererad under n:o 129 i nytt juridiskt arkiv, årg. 1890. I sistnämnda fall, afseende uppkommen fråga emellan drätselkammaren i en stad och stadsfogden i en annan stad om bättre rätt till de 3 procent, som stadsfogden vid indrifning af resterande i förstberörda stad påförda kommunalutskylder utöfver oguldna beloppet uttagit hos den restskyldige, hade Kongl. Maj:t genom utslag den 21 oktober 1890 förklarad, att hvad i den stad, der utskylderna blifvit debiterade, kunde gälla om stadens rätt till de 3 procent, som vid indrifning derstädes af resterande kommunalutskylder utöfver oguldna beloppet hos den restskyldige uttoges, icke föranledde dertill, att samma tre procent skulle tillfalla stadskassan i nämnda stad, när indrifningen skett genom stadsfogde i annan stad, hvadan stadsfogden i den stad, der indrifningen skett och hvilken innehållit provisionen, förklarades icke hafva derigenom felaktigt förfarit.

I det andra, i administrativ väg afgjorda målet afseende frågan om rätt för kronofogde att tillgodoföra sig uppbördsprovision å af honom indrifna kommunalutskylder, påförda i stad, vore deremot förklarad, att kronofogden ej vore berättigad tillgodonjuta ifrågavarande provision, hvadan honom blifvit ålagdt att densamma till drätselkammaren i den stad, der utskylderna påförts, genast inleverera.

Då det, fortsätter nu motionären, syntes vara af vigt, att någon af de genom åberopade utslag uttalade åsikter blefve gällande och att författningen i enlighet dermed rättades, eller i motsatt fall, att deruti infördes så tydliga bestämmelser, att det tvifvelsmål om författningens rätta tillämpning, som uppstått, blefve vederbörligen undanröjdt, hade motionären ansett sig böra derpå fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Dervid åsyftade motionären ej att åstadkomma någon ändring uti stads rätt eller befogenhet att besluta om användande af den förhöjning å kommunalutskylderna, som vore densamma medgifven, såvidt nemligen utskylderna indrefvos af stadens egna tjänstemän och inom stadens eget territorium, men i fråga om sådana utskylder, som blifvit påförda personer, hvilka flyttat till orter utom stadssamhället och i afseende på hvilka handräckning hos annau vederbörande myndighet måste påkallas, torde, efter hvad sålunda förekommit, ett tillägg till ifrågavarande 70 § vara nödvändigt, helst man ej kunde antaga, att först omförmälda utslag, derest detta finge anses skola lända till efterrättelse, kunde för alla, som saken närmast anginge, vara känt, och det i allt fall torde vara lämpligt, att ett stadgaude rörande ärenden, sådana som detta, hvilka ständigt förekomme hos landets exekutiva myndigheter, erhöles sin plats i en allmän författning.

För egen del stälde sig motionären på samma ståndpunkt, som

nyss berörda utslag angåfve, enär det kunde anses billigt, att den i annan stad eller ort, än der utskylderna blifvit påförda, anställde tjänsteman, som måste med indrifningen taga befattning, blefve därför, i likhet med hvad som funnes bestämdt för å landet debiterade kommunalutskylder, till ersättning berättigad, oberoende af hvad i den stad, der utskylderna påförts, kunde vara om förhöjningens användande beslutadt; och tillåte sig motionären alltså föreslå,

att till § 70 af förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse i stad måtte fogas ett tillägg af ungefär följande lydelse:

Om användande af dessa 3 procent eger stadens styrelse besluta; dock att å utskylder, som efter sökt handräckning indrifvas å annan ort, förhöjningen må utgå såsom uppbördsprovision, hvilken tillfaller den, som verkställer indrifningen.

Motionären har låtit såsom bilagor till förevarande motion aftrycka de båda af honom åberopade rättsfallen, till hvilka bilagor — likasom till de vid motionen n:o 51 fogade bilagorna — utskottet härmed tillåter sig hänvisa.

Efter en framställning af innehållet, så väl af ofvananförda 11 § i förordningen den 11 juli 1862 angående ordnande af presterskapets inkomster, som af § 12 af förordningen den 12 juli 1878 angående utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. anmärker i sin ofvan omförmälda motion herr *Jönsson*, att sistberörda författning synes förutsätta att, i likhet med hvad för kommunalutskylder eger rum, särskild afgift för underlåten likvid af prestlönededel skall drabba den restskyldige, och att denna afgift skall tillfalla vederbörande utmättningsman såsom ersättning för indrifning af dessa medel. Att så icke vore förhållandet, framginge dock af förordningen den 11 juli 1862, der icke något stadgande funnes, som berättigade till dylik ersättning. Denna omständighet hade gifvit anledning till olika tolkning af i ämnet gällande författningar. På somliga ställen, och dessa icke så få, hade utmättningsman ansett prestlönededel likställda med kommunalutskylder och på sådan grund, i likhet med hvad enligt kommunalagarne eger rum för på restlängd uppförda kommunalutskylder, påfört dem, som underlåtit att i rätt tid betala sina prestlönededel, provision med 3 procent å de restförda beloppen och jemte dessa uttagit den sålunda debiterade provisionen. På andra ställen hade man ansett, att någon särskild provision ej kunnat uttagas, enär ingen bestämmelse

derom funnes, hvadan indrifningsåtgärden ej kunnat omfatta något annat eller mera än de resterande prestlöne-medlen. Slutligen skulle någon hafva tillämpat § 12 i 1878 års förordning på det sätt, att vid indrifning af prestutskylder, synnerligen då den verkstälts af kronolänsman, fjerdingssman eller i stad antagen särskild utmättningsförrättare, vanlig ersättning, såsom för utmätning i enskilda mål vore stadgadt, uttagits hos den restskyldige. Detta förfaringssätt utmärkte, att en anmärkningsvärd osäkerhet rörande rätta förståndet af lagbestämmelserna i dessa afseenden vore rådande, och att de olika uppfattningarne af dessas tillämpning hade sin grund uti ordalydelsen af § 12 i 1878 års förordning, i det deruti kommit att inflyta ett stadgande, af hvilket ville framgå, att ersättning för indrifning af prestlöne-medel skulle tillgodokomma vederbörande utmättningsman, fastän ingen föreskrift om dylik ersättning i lag och författning blifvit meddelad. Genom utslag den 30 augusti 1889 i tvist mellan kronofogde och kronolänsman om bättre rätt till provision af indrifna medel — samma utslag, som i motionen n:o 51 åberopas — hade sålunda kronolänsmannen förklarats berättigad tillgodonjuta den provision af exekutivt indrifna kommunalutskylder och afgifter till *prestskapet*, som vore kronofogde enligt särskilda författningar tillerkänd, hvarigenom således uttalats ett berättigande för vederbörande tjänstemän att uttaga provision af församlings afgifter till *prestskapet*, ehuru ingen författning funnes, som kunnat gifva direkt stöd åt ett dylikt berättigande.

Härefter fortsätter motionären:

»Enligt mitt förmenande eger utmättningsman för närvarande ingen lagbestämd rätt att påföra personer, som restera med prestutskylder, någon särskild deraf utgående provision, och något berättigande att en sådan i sammanhang med dessa utskylder uttaga finnes således icke heller, hvadan restförd person, som häftar för dylika medel, icke kan drabbas af någon särskild kostnad eller utgift, härledande sig från hans försummelse att i rätt tid inbetala utskylderna. Å andra sidan anser jag dock billigheten kräfva, att de tjänstemän eller betjente, som skola taga befattning med indrifning af resterande afgifter till församlingens prestskap och för sådant ändamål måste på landsbygden färdas jemförelsevis långa vägsträckor, undfå något slags godtgörelse för det besvär och de kostnader, som af sagda indrifningsåtgärder måste blifva en följd. Då skattskyldig, som underlåter betala sina krono- eller kommunalskatter, är underkastad en särskild indrifningsavgift, synes det vara lämpligt, att enahanda påföljd drabbar den, som underlåter betala sina prestlöne-medel, hvilka äro i sjelfva verket af enskild natur, men

utmätningsgilda i likhet med hvad som gäller för krono- och kommunalutskylder. Stadgandet om indrifningsavgift för prestlöne-medel skulle derjemte innebära i viss mån en sporre för den skattskyldige att i rätt tid afbörda sig dessa avgifter, hvilket han nu icke behöfver bemöda sig om att göra, då han vet att utmätningförrättaren är förbunden hemta medlen hemma hos den restskyldige, utan att denne är pligtig vidkänna derutöfver någon särskild utgift.

Men då det icke är det väsentliga i denna sak, huru vida de tjänstemän, som äro skyldiga taga befattning med indrifning af resterande avgifter till presterskapet, må därför erhålla ersättning, helst dessa i de flesta fall äro i åtnjutande af åt dem anslagna löner för deras tjänsteåligganden, utan vida större vikt ligger deruppå, att otydligheterna i författningarna varda borttagna, och att följaktligen enhet i förfaringssättet vid indrifvande af resterande prestlöne-medel måtte komma till stånd,

vågar jag vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte för sin del besluta ettdera

att vid indrifning af församlings avgifter till presterskapet må hos den restskyldige jemväl uttagas uppbördsprovision 3 procent af det resterande beloppet, hvilken provision i stad tillkommer den, som verkställer indrifningen, och å landet tillkommer vederbörande, på sätt om resterande kommunalutskylder blifvit stadgadt,

eller ock

att sådan förändring eller sådant tillägg till vare sig kongl. förordningen den 11 juli 1862 eller kongl. förordningen den 12 juli 1878 vidtages, att författningarnas mening må blifva tydlig derutinnan, huru vida tjänstemän, som äro skyldiga att indrifva resterande prestlöne-medel, ega rätt att därför uppbära provision eller icke.

Medan sålunda herr Jönsson i sin framställning lägger hufvudvigten derpå, att hvarje tvekan om rätta tillämpningen af de i förevarande ämne gällande föreskrifter måtte undanrödjas och i enlighet härmed allenast alternativt föreslagit införandet af uppbördsprovision vid indrifning af oguldna avgifter till presterskapet äfvensom meddelandet af föreskrifter rörande fördelningen af berörda provision, fäster sig deremot herr *Wittsell* allenast vid saknaden i förordningen den 11 juli 1862 af någon bestämmelse om rättighet att påföra restskyldig uppbördsprovision. Motionären, hvilken finner det rättvist, att de restskyldige sjelfve under någon form vidkännas kostnaderna för det besvär,

de genom sin försumlighet förorsaka, föreslår därför ett tillägg till § 11 af förordningen den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster, enligt hvilket tillägg uppbördsprovision må påföras och vid indrifning af oguldna afgifter till presterskapet uttagas hos restskyldig.

I fråga om beloppet af provisionen gör motionären icke något bestämdt förslag, men anmärker i motiveringen, att nämnda belopp lämpligen bör sättas lika stort som vid indrifning af oguldna kommunalutskylder eller till 3 procent af det resterande beloppet.

Deremot uttalar sig motionären icke om grunderna för provisionens fördelning.

Utskottet, som ansett lämpligt att i ett gemensamt utlåtande afgifva yttrande öfver samtliga de framställningar, för hvilka redogörelse här ofvan blifvit lemnad, får i sådant hänseende anföra, att utskottet lika med herrar Jönsson och Wittsell finner det billigt, att den församlingsmedlem, som försummat att i rätt tid erlägga den afgift till församlingens presterskap, som å honom belöper, får i enahanda ordning och med samma belopp, som då fråga är om kommunalutskylder, ersätta det besvär, han genom sin försumlighet vållar. En dylik anordning torde ock vara med författningens anda öfverensstämmande, ehuru uttrycklig föreskrift derom saknas i 1862 års förordning.

Den ene af motionärerne, herr Jönsson, har också visat, hurusom ofvan anförda bestämmelser i 1878 års förordning om förändrade föreskrifter rörande utmätning för krono- eller kommunalutskylder m. m. hvila på denna förutsättning och tillika — dervid motionären emellertid för sin del lemnat oafgjordt, hvilketdera förfaringssättet under närvarande förhållanden må anses hafva varit det rätta — framhållit önskvärdheten af att den vacklande praxis, som för närvarande förklarligt nog gör sig gällande i förevarande afseende, måtte för framtiden undanröjas.

Beträffande härefter det ämne, som närmast utgör föremål för de af herr A. Olsson väckta två motionerna, nemligen grunderna för fördelningen af den provision, som vid indrifning af resterande utskylder till lands- och stadskommuner får uttagas hos restskyldig medlem af kommunen, kan det icke förnekas, att jemväl på detta område en viss osäkerhet vid tillämpningen af gällande föreskrifter synes hafva gjort sig gällande, och att ett fullständigande af berörda föreskrifter lärer vara af nöden till undanrödjande af en slik osäkerhet. Då emellertid

förevarande ämne är af öfvervägande förvaltningsrättslig natur såsom afseende förhållandet mellan myndigheter inbördes, bör detsamma också enligt utskottets åsigt vara föremål, icke för bestämmelser, meddelade af Konung och Riksdag gemensamt, utan för administrativt förfogande. Den allmänna lagstiftningen bör på detta område inskränka sig till att fastslå skyldigheten för den försumlige kommunmedlemmen att ersätta de särskilda kostnader och besvär, som vållas af hans uraktlåtenhet att i rätt tid betala sina utskylder till kommunen, äfvensom att bestämma formen och beloppet af denna ersättning.

Hvad utskottet sålunda närmast med hänsyn till förhållandet vid indrifning af oguldna kommunalutskylder erinrat lärar finnas giltigt jemväl i fråga om de med dylika utskylder i viss mån likartade afgifterna till församlings presterskap.

Utskottet, som i öfverensstämmelse med dessa erinringar håller före, att kommunalförfattningarne och förordningen om ordnande af presterskapets inkomster icke böra innehålla några bestämmelser rörande fördelningen af uppbördsprovision, men tillika anser önskligt att grunderna för en sådan fördelning vinna erforderlig fasthet, får följaktligen hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville *dels* låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse, hvarigenom stadgas skyldighet för dem, hvilka icke inom utsatt tid inbetalt dem påförda afgifter till presterskapets aflöning, att, vid indrifningen af dessa, derutöfver gälda enahanda uppbördsprovision, som vid indrifning af oguldna kommunalutskylder är bestämd, *dels ock*, derest föreskrifter anses nödiga rörande fördelning i vissa fall emellan särskilde tjänstemän af denna provision äfvensom af den provision som enligt kommunallagarne må uppbäras, meddela sådana föreskrifter.

Stockholm den 11 april 1892.

På lagutskottets vägnar:

Axel Bergström.